

แนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0

THE FOUR PRACTICE GUIDELINES OF TEACHING AND LEARNING
IN HIGHER EDUCATION ACCORDING TO THE PHILOSOPHY
OF SUFFICIENCY ECONOMY FOR HIGHER EDUCATION 4.0 DEVELOPMENT

จรูญ เฉลิมทอง¹ และสิทธิพร เอี่ยมเสน²

Charoon Chalermtong¹ and Sittiporn Iamsen²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^{1,2}Faculty of Education, Suan Dusit University

Received: June 15, 2020 / Revised: October 2, 2020 / Accepted: November 9, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้อธิบายถึงความสำคัญและแนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการของการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 ประกอบด้วย การปรับคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหา การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับใช้สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้และอื่นๆ และการปรับการวัดผลและการประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ศักยภาพของคณาจารย์และนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้มีการเสริมสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและ ฐานสมรรถนะที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อการดำรงชีวิต ครอบครัว สังคม และประเทศชาติตลอดไป

คำสำคัญ: แนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการ การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอุดมศึกษา 4.0 ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

Abstract

This article explains the importance and four practice guidelines of how to apply the philosophy of sufficiency economy for instructional management in higher education toward development of higher education 4.0. The four guidelines include the adjustment of course syllabus and details of contents; adjustment of instructional activities; adjustment of the uses of instructional media, sources of learning, etc.; and adjustment of educational measurement and evaluation. All of these are for the benefits of developing the potentials of instructors and students in higher education institutions so that they can create educational innovations and basis of competencies for the security, prosperity, and sustainability of the well-being of their own living, their families, society, and nation.

Keywords: Four Practice Guideline Processes, Philosophy of Sufficiency Economy, Higher Education 4.0, Security, Prosperity, Sustainability

บทนำ

การดำเนินการสำคัญเพื่อปฏิบัติการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 โดยการสอดแทรกแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผลการเตรียมพร้อมที่จะยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงทุกขณะ ความรอบคอบหรือความไม่ประมาทในการดำรงชีวิต และการประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยความมีสติและมีปัญญา แนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์จากการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของการเรียนการสอน คณาจารย์ และนักศึกษาหรือผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีคุณภาพ มีฐานสมรรถนะที่มั่นคงและยั่งยืนต่อการดำรงชีวิต การพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติอย่างสมบูรณ์ตลอดไป โดยในการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวงจร PDCA ตั้งแต่เริ่มต้นจากการวางแผนดำเนินการ (P) การปฏิบัติการตามแผน (D) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (C) และการนำผลไปใช้ดำเนินการให้เหมาะสม (A) จนสิ้นสุด

การพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 ให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงวิถีใหม่ สามารถพัฒนาให้ก้าวทันต่อองค์ความรู้อย่างพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล

มีภูมิคุ้มกันที่ดี และมีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อก่อให้เกิดความรอบรู้วิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบรอบด้านสมบูรณ์ โดยการนำความรู้ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์หรือการค้นคว้ามาเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในแนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการของการจัดการเรียนการสอนต่อไป

แนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน

1. การปรับคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหา

แนวทางปฏิบัติกระบวนการแรกคือ การปฏิบัติการปรับคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง การดำเนินกระบวนการจัดทำคำอธิบายรายวิชาและเนื้อหาที่จะต้องสร้างสรรค์การบูรณาการสอดแทรกแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปอย่างเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 โดยการประยุกต์และบูรณาการแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการในกระบวนการการปรับคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหาการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างสาระการเรียนรู้ของรายวิชา เป็นการสร้างเนื้อหาสาระของวิชาที่ต้องการให้นักศึกษาหรือผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดโดยอาจารย์ผู้สอนอาจจะจัดเนื้อหารายละเอียดทั้งหมดตามหัวข้อที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้ แต่ถ้าหากรายละเอียดของเนื้อหาปริมาณมากก็สามารถจะจัดเฉพาะหัวข้อเรื่องนั้นๆ ไว้ และรวมหัวข้อเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ส่วนรายละเอียดของเนื้อหา

ให้จำแนกแยกออกมาไว้ต่างหากในรูปของใบความรู้ประกอบด้วย

1.1.1 ขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1) การเริ่มต้นจากการกำหนดหน่วยการเรียนรู้

2) การวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยของการเรียนรู้ที่สามารถสอดแทรกแนวทางการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการรวมในส่วนที่เป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วย

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนเกี่ยวข้อง

5) การกำหนดเครื่องมือของการวัดผล วิธีการวัดผล และเกณฑ์การประเมินผล นักศึกษาหรือผู้เรียน

1.1.2 การดำเนินการสร้างสาระของการเรียนรู้ในรายวิชาเพื่อการพัฒนาให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้นตามแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันส่งผลที่สามารถช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือผู้เรียนได้ก่อเกิดความสมบูรณ์ในทุกด้านของคุณภาพชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

1.2 การพัฒนาเนื้อหาสาระผ่านสื่อที่เอื้อต่อการเสริมสร้างปัญญา แนวคิด การพัฒนาศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมและการใช้เทคโนโลยี โดยการบูรณาการผสมผสานกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนานักศึกษาหรือผู้เรียนให้มีคุณค่าและคุณภาพอันเป็นทรัพยากรบุคคลที่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์และมีศักยภาพต่อไป

1.3 การดำเนินกระบวนการจัดคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางที่ปรากฏจากตัวอย่างต่อไปนี้

มหาวิทยาลัย
 รายละเอียดของรายวิชา (Course syllabus)

รหัสวิชา ชื่อวิชา

หน่วยกิต.....

(ชื่อวิชาภาษาอังกฤษ)

หลักสูตร

คณะ

ภาคเรียนที่ ปีการศึกษา

นักศึกษาภาค () ปกติ () พิเศษ () สมทบ

อาจารย์ผู้สอน

คำอธิบายรายวิชา

.....

ผลการเรียนรู้

ด้านความรู้/ความคิด.....

.....

ด้านทักษะหรือกระบวนการ.....

.....

ด้านคุณลักษณะหรือเจตคติ.....

.....

การเสริมสร้างและบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ.....

.....

ความมีเหตุมีผล.....

.....

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี.....

.....

สาระการเรียนรู้หลัก

หน่วยที่ เวลาเรียน คาบ

ตารางการจัดการเรียนการสอน

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลงาน	การวัดผล
1			
2			
3			
.			
.			
16	สอบปลายภาคเรียน		

สื่อการเรียนการสอน

.....

แหล่งการเรียนรู้หรือวิทยากร

.....

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

.....

การวัดและประเมินผล

1. การกำหนดคะแนน

- 1.1 คะแนนระหว่างภาคการศึกษา %
- 1.2 คะแนนปลายภาคการศึกษา %

2. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

- () อิงเกณฑ์ เกณฑ์คะแนน ดังนี้
- ผลการเรียน A คะแนน 85-100
 ผลการเรียน B+ คะแนน 79-84
 ผลการเรียน B คะแนน 73-78
 ผลการเรียน C+ คะแนน 67-72
 ผลการเรียน C คะแนน 61-66
 ผลการเรียน D+ คะแนน 55-60
 ผลการเรียน D คะแนน 50-54
 ผลการเรียน F คะแนน 0-49
- () อิงกลุ่ม เกณฑ์คะแนนแบบ T-score

โดยสรุปแนวทางปฏิบัติสำคัญของกระบวนการปรับคำอธิบายรายวิชาและการปรับรายละเอียดของเนื้อหาการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้ประสบผลสำเร็จจนสามารถส่งเสริมให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเกิดประสิทธิภาพจึงต้องดำเนินการกำหนดแนวทางการพัฒนาในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กระบวนการปฏิบัติอย่างครอบคลุม ประกอบด้วย

1. คณาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อนที่คณาจารย์จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้

2. คณาจารย์สามารถสอนให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้รู้และเข้าใจความพอเพียง โดยคณาจารย์ต้องมีความรู้ในความพอเพียง การอยู่อย่างพอเพียงก่อนและคณาจารย์ดำเนินการให้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกับนักศึกษาหรือผู้เรียน

3. คณาจารย์และนักศึกษาหรือผู้เรียนจะต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ การรู้จักที่จะต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษาเพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนและไม่ก้าวกระโดด โดยการเลือกรับข้อมูลต่างๆ นั้น จะต้องรู้จักพิจารณา รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

4. คณาจารย์และนักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง

5. คณาจารย์และนักศึกษาหรือผู้เรียนจะต้องรู้จักความพอเพียง มีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และค่านิยมของความเป็นไทยในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

2. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

แนวทางปฏิบัติกระบวนการที่สอง คือ การปฏิบัติการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง การดำเนินกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนบนฐานคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมโดยกลวิธีหรือกระบวนการของประเด็นสำคัญที่สามารถสร้างความตระหนักให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 โดยการประยุกต์และบูรณาการแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการในกระบวนการการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

2.1 การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาหรือผู้เรียนเป็นกำลังคนที่มีคุณธรรมนำความรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยเน้นความพอเพียงของชีวิตที่เป็นคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโลก ดังนั้นการดำเนินการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนต้องดำเนินการจัดให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้เรียนรู้และหรือปฏิบัติตามจนสามารถบรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน

การจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการในการปฏิบัติด้วยวงจร PDCA ได้แก่

P การมีแนวทางให้นักศึกษาหรือผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีผลงานในกิจกรรม

D การดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

C การติดตามประเมินผลการดำเนินการ

A การนำผลที่ได้รับไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่อไป

2.2 การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะ

และการพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตของนักศึกษาหรือผู้เรียน เพื่อให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้ตระหนักเข้าใจ และปฏิบัติจนเกิดเป็นวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นผู้นำนักศึกษาพอเพียง เป็นผู้มีจิตอาสา เป็นผู้ส่งเสริมวิถีชีวิตอย่างพอเพียงบนพื้นฐานประชาธิปไตย และเป็นผู้เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนอาจจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของโครงการต่างๆ ได้แก่

2.2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.2.2 การสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีของไทย

2.2.3 วิธีคนพุทธหรือศาสนาอื่นๆ

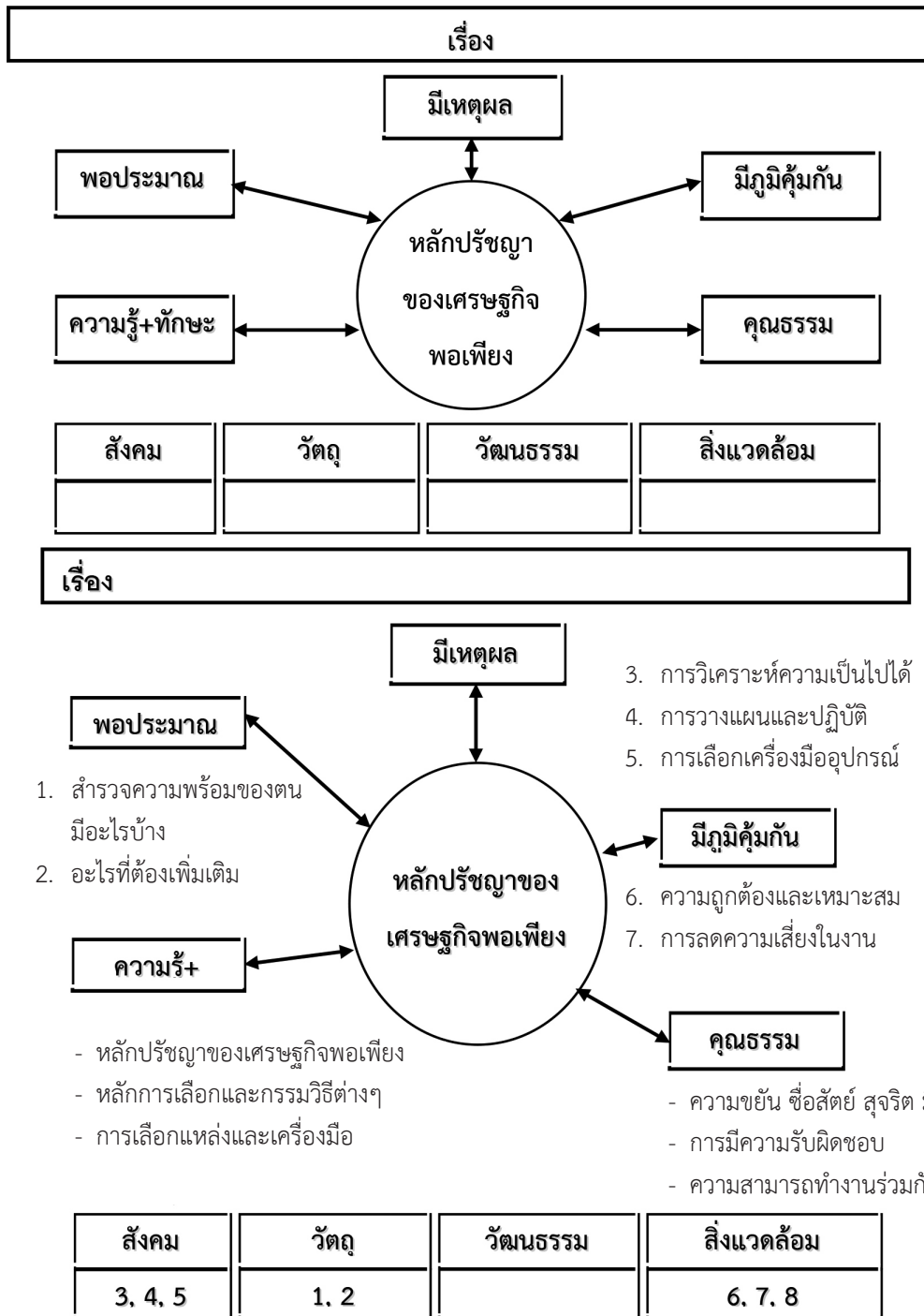
2.2.4 การสร้างลักษณะนิสัยของการประหยัดและการออมอย่างพอเพียง

2.2.5 การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

2.3 การส่งเสริมให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้มีโอกาสออกแบบกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการ

ของนักศึกษาหรือผู้เรียน โดยมีความมุ่งหวังที่ต้องการให้นักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถหันมาดำรงชีวิตด้วยความพอประมาณ รู้จักตัวตน มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันตามแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นกระบวนการในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนจะต้องกระตุ้นชี้แนะและให้คำแนะนำกับนักศึกษาหรือผู้เรียน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักวิชา และการบูรณาการสอดแทรกแนวคิดที่สอดคล้องกับนักศึกษาหรือผู้เรียน อันได้รับความพร้อมและการอำนวยความสะดวกจากสถาบันอุดมศึกษา

2.4 การสร้างความรู้ความสนุกและความสุขในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจารย์ผู้สอนอาจจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดระบบคุณค่าหรือค่านิยมที่นับถือความดีงาม คุณธรรมและจริยธรรม และวิถีชีวิตหรือประเพณีของไทยในปัจจุบัน เพื่อให้นักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ตามบริบทและเงื่อนไขต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

2.5 ตัวอย่างกระบวนการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางของกระบวนการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่

2.5.1 การดำเนินกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับอุดมศึกษา

2.5.2 การดำเนินกระบวนการจัดทำรายละเอียดของกิจกรรมตามลักษณะการเรียนการสอนที่นักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถปฏิบัติและดำเนินการได้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับอุดมศึกษา

2.5.3 การดำเนินกระบวนการของการ

ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

ชั้นนำ

- 1) การแจ้งจุดประสงค์และวิธีการเรียนรู้อันเกี่ยวข้องและรายวิชา.....
- 2) การนำเข้าสู่การเรียนรู้ของเรื่อง.....โดยการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อ.....

ชั้นกิจกรรม

- 1) การบรรยายเนื้อหาความรู้โดยการแสดงใบความรู้ที่.....เรื่อง.....การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องหรือ

- 2) การสาธิตโดยการแสดงใบงานที่..... เรื่องหรือ

- 3) การมอบหมายงานหรือใบงาน เพื่อการปฏิบัติหรือการจัดทำหรือการบริการหรือการวางแผนหรือการกำหนด โดยให้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอเพียงพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีเงื่อนไขความรู้คุณธรรมและผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือ

- 4) การกำหนดให้นักศึกษาหรือผู้เรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน โดยมอบหมายให้ศึกษาตามใบความรู้ หรือ

- 5) การมอบหมายใบงานโดยการให้นักศึกษาหรือผู้เรียนทุกคนดำเนินการสรุปองค์ความรู้จากใบความรู้ข้างต้นของข้อ 1 หรือ

- 6) การมอบหมายใบงานโดยการให้นักศึกษาหรือผู้เรียนทุกคนศึกษาค้นคว้า เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมนำมาส่งในรูปแบบของการรายงานอย่างสมบูรณ์ หรือ

- 7) การมอบหมายให้นักศึกษาหรือผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามาหรือการได้รับการเรียนรู้จากเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและชีวิตประจำวันของ

นักศึกษาหรือผู้เรียน หรือ

- 8) การมอบหมายให้นักศึกษาหรือผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดวิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติการหรือการจัดกระทำตามที่กำหนดหรือความสนใจ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือ

- 9) การมอบหมายโดยการให้นักศึกษาหรือผู้เรียนทุกคนสรุปผลที่ได้รับจากการนำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือ

- 10) การให้นักศึกษาหรือผู้เรียนของแต่ละกลุ่มสรุปขั้นตอนการปฏิบัติหรือการจัดกระทำ..... และการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้จริง

- 11) การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรเรียนรู้ของนักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละกลุ่มและแต่ละคน

ขั้นสรุปและประเมินผล

- 1) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักศึกษาหรือผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ

- 2) การมอบหมายให้นักศึกษาหรือผู้เรียนแต่ละคนหรือกลุ่มแสดงผลการเรียนรู้ โดยการ.....พร้อมร่วมกันสรุปการปฏิบัติ.....หรือการจัดกระทำ.....หรือการบริการ.....หรือการวางแผน.....หรือการกำหนดโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วยวิธีการใด และเกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง

- 3) การประเมินผลสำเร็จของนักศึกษาหรือผู้เรียนจากการปฏิบัติการงานหรือผลงานโดยอาจให้มีการนำเสนอในรูปแบบของเอกสารหรือรายงานที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในการเรียนและชีวิตประจำวัน

2.5.4 การดำเนินกระบวนการของการ

ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินกระบวนการตามรายละเอียดในใบมอบหมายงานดังตัวอย่างต่อไปนี้

ใบมอบหมายงาน ที่
ชื่องาน
(ภาระงานและผลงาน)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
1.
2.
3.
4. การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการ.....
.....
แนวทางการปฏิบัติงาน
1.
2.
3.
4.
5.
6. กำหนดให้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....
กำหนดเวลาส่งงาน กิจกรรมพัฒนานักศึกษาหรือผู้เรียนที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยสรุปแนวทางปฏิบัติสำคัญของกระบวนการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จจนสามารถก่อให้เกิดความตระหนักของนักศึกษาหรือผู้เรียนและสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงและการส่งเสริมให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเกิดประสิทธิภาพประกอบด้วย

1. ความพอประมาทกับศักยภาพของนักศึกษาหรือผู้เรียนและการเชื่อมโยงภูมิสังคมของ

สถาบันอุดมศึกษาและชุมชน การฝึกให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้คิดเป็นอย่างมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ โดยการดำเนินกิจกรรมจะต้องสามารถนำไปสู่ความยั่งยืนของผลด้วย

2. การส่งเสริมให้นักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถใช้ความรู้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง การฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น อดทน มีความเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะ รู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคม การร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และการสืบสานวัฒนธรรมไทย

3. การปรับใช้สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ

แนวทางปฏิบัติในกระบวนการที่สามคือการปฏิบัติการปรับใช้สื่อการเรียนการสอน การปรับใช้แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อันหมายถึงการดำเนินกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 ที่นำมาประกอบการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาหรือผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยอาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องดำเนินกระบวนการปรับใช้สื่อการเรียนการสอน การปรับใช้แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ นำมาประกอบการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาหรือผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาด้วยวิธีการที่สามารถสร้างให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Active Learning ตามการปฏิบัติของวงจร PDCA ดังนี้

P การมีแนวทางของการใช้ การผลิต การเผยแพร่สื่อ และแหล่งการเรียนรู้

D การดำเนินการใช้สื่อตามแนวทางของการบูรณาการที่กำหนด

C การติดตามประเมินผลการดำเนินการ

A การนำผลที่ได้รับมาพัฒนาการใช้ การผลิต การเผยแพร่สื่อ และแหล่งการเรียนรู้

โดยการประยุกต์และบูรณาการแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการ

ในกระบวนการปรับใช้สื่อของการเรียนการสอน การปรับใช้แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

3.1 การดำเนินการร่วมกันสร้างและพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน จากอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ โดยอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาหรือผู้เรียน สามารถพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ ผ่านเนื้อหาสาระของรายวิชาต่างๆ ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างปัญญาแนวคิด คุณธรรมและจริยธรรม

3.2 การสร้างคนดีคนเก่งให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาหรือผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ โดยอาจารย์ผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ ตามกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาสมรรถนะทางปัญญา ทักษะอาชีพ และการพัฒนาจิตใจทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ดังนั้นโดยสรุปแนวทางปฏิบัติสำคัญของกระบวนการปรับใช้สื่อการเรียนการสอน การปรับใช้แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพครบถ้วนด้วยวงจร PDCA ที่สามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนลักษณะการเรียนการสอนและการปฏิบัติการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือผู้เรียนและสถาบันอุดมศึกษาได้

4. การปรับการวัดผลและการประเมินผล

แนวทางปฏิบัติกระบวนการสุดท้าย คือ

การปฏิบัติการปรับการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือผู้เรียน เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะความพอเพียงของนักศึกษาหรือผู้เรียนไปสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องดำเนินการเปรียบเทียบสมรรถนะของความพอเพียงด้านความรู้คิด ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาหรือผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการได้รับการถ่ายทอดมาจากอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยการประยุกต์และบูรณาการแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการในกระบวนการของการปรับการวัดผลและการประเมินผลของการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

4.1 การวัดผลตามการปฏิบัติงานของนักศึกษาหรือผู้เรียน เพื่อการเสริมสร้างพัฒนาการนักศึกษาหรือผู้เรียนให้ก่อเกิดองค์ความรู้และความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ ดังที่ปรากฏตามแผนภาพของการแสดงกระบวนการวัดผลแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านล่างนี้ โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องดำเนินการวัดผลตามวงจร PDCA ได้แก่

P การมีเครื่องมือและวิธีการวัดผล การเรียนรู้

D การมีกระบวนการนำเครื่องมือไปดำเนินการวัดผลการเรียนรู้

C การมีกระบวนการติดตามการวัดผลการเรียนรู้

A การมีกระบวนการนำผลของการติดตามการวัดผลการเรียนรู้ไปดำเนินการพัฒนา กิจกรรมของการเรียนการสอน

การจัดการวัดผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง								
วิชา.....								
เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง								
การปฏิบัติ	ความพอประมาณ	การมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกัน	ความรู้คุณธรรม	การคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อ			
					วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
การเตรียม								
1.								
2.								
การปฏิบัติ								
1.								
2.								
ผลลัพธ์								

4.2 การประเมินผลตามการปฏิบัติงานของนักศึกษาหรือผู้เรียนเพื่อการประยุกต์ องค์ความรู้และความเข้าใจให้มีการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาหรือผู้เรียนอย่างเกิดผลคุณภาพ

โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องดำเนินการประเมินผลอย่างครบถ้วนตามหัวข้อหรือประเด็นสำคัญนั้น และการอธิบายตามระดับของวงจร PDCA ได้แก่

P นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาเกิดความรู้ความเข้าใจ

D นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาสร้างการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจของสถาบันอุดมศึกษา

C นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาสามารถเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ไปสู่ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสังคม

A นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาสามารถนำความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ไปดำเนินการในชีวิตประจำวัน

แบบประเมินผล การปฏิบัติงานของนักศึกษาหรือผู้เรียนโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
วิชา.....		
เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง		
หัวข้อประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ	ระดับ
1. ความสามารถในการปฏิบัติงาน		
1.1	
1.2	
2. คุณภาพผลงาน		
2.1	

4.3 การวัดผลและการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาหรือผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องดำเนินการวัดผลและการประเมินผลตามวงจร PDCA ได้แก่

P นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาเกิดความรู้ความเข้าใจได้ร้อยละ 75

D นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาสร้างส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจของสถาบันอุดมศึกษาได้ร้อยละ 50

C นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาสามารถเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ให้ไปสู่ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสังคมได้ร้อยละ 50

A นักศึกษาหรือผู้เรียนในแต่ละรายวิชาสามารถนำความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ร้อยละ 50

4.4 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกระบวนการประเมินผลในทักษะการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาหรือผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

4.4.1 ความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษาหรือผู้เรียน ได้แก่ การเตรียมการ การใช้เครื่องมือ ขั้นตอนการดำเนินงาน และท่าทางความปลอดภัย

4.4.2 คุณภาพผลงานของนักศึกษาหรือผู้เรียน ได้แก่ ความถูกต้องสมบูรณ์ ความสวยงาม ความเรียบร้อย และความประณีต

4.4.3 พฤติกรรมของนักศึกษาหรือผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความปลอดภัย ความสะอาด และการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้นโดยสรุปแนวทางปฏิบัติสำคัญของกระบวนการปรับการวัดผลและการประเมินผลใน

การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพครบถ้วนด้วยวงจร PDCA ที่สามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนลักษณะการเรียนการสอนและการปฏิบัติการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือผู้เรียนและสถาบันอุดมศึกษาได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งคุณภาพ เพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด และส่วนใดบ้างที่ยังมีไม่ประสบผลสำเร็จ อันถือว่าเป็นส่วนสำคัญในความหลากหลายของวิธีการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

2. การดำเนินการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนในด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้อย่างหลากหลาย โดยการใช้เครื่องมือแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินและเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังการเรียนรู้

3. การสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาหรือผู้เรียนและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการพัฒนาสมรรถนะและคุณค่าวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันอุดมศึกษาและสังคมอย่างสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

บทสรุป

การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาตามทัศนะของผู้เขียนเพื่อการพัฒนาการอุดมศึกษา 4.0 จึงมีข้อเสนอแนะว่า ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ

อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ควรดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ 4 กระบวนการ คือ 1) การปรับคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหาในการจัดการเรียนและการสอน โดยการสร้างเนื้อหาสาระของวิชาที่สามารถบูรณาการผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นที่ต้องการของนักศึกษาหรือผู้เรียนจนก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาผ่านสื่อที่เอื้อต่อการเสริมสร้างปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม 2) การปรับกิจกรรมของการเรียนการสอน โดยการกำหนดกรอบกิจกรรมและจัดทำรายละเอียดในกิจกรรมตามลักษณะของการเรียนการสอนที่นักศึกษาหรือผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จากการประยุกต์และ

การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การปรับสื่อการเรียนการสอน การปรับแหล่งเรียนรู้และอื่นๆ ในการนำมาประกอบการจัดการเรียนการสอน โดยการร่วมกันสร้างและพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ และอื่นๆ ที่บูรณาการความรู้ ความเข้าใจ สมรรถนะทางปัญญา ทักษะอาชีพ และจิตเจตจำนงสุจริตและจรรยาบรรณอย่างสมบูรณ์ และ 4) การปรับการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน โดยการวัดผลและประเมินผลจากการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของนักศึกษาหรือผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

References

- American Library Association. (2007). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved August 30, 2016, from <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/>
- Mascharat, T. (2007). *Learning Management Model According to the King's Philosophy of Sufficiency Economy*. Bangkok: Tharnaksorn Publishing Co., Ltd. [in Thai]
- Moate, R. M. & Cox, J. A. (2015). Learner-centered Pedagogy Consideration for Application in a Didactic Course. *The Professional Counselor*, 5(3), 379-389. <http://doi.org/10.15241/mm.5.3.379>
- Phiboonsarawut, P. (2007). *The Drive of Sufficiency Economy in Education*. Bangkok: The Research Project of Sufficiency Economy, Crown Property Bureau. [in Thai]
- Puttakosa, K. (2011). *Handbook of Learning Community Development*. Bangkok: National Research Council of Thailand. [in Thai]
- Ritcharoon, P. (2012). *Principles of Educational Measurement and Evaluation* (7th ed.). Bangkok: House of Kermit Co., Ltd. [in Thai]
- Saengprateepthong, W. (2013). *Measurement and Evaluation*. Nontaburi: College of Education, Sukhothai Thammathirat University. [in Thai]
- Sathboonshang, S. (2007). *Seven Steps of Practice to the Way of Sufficiency Economy* (2nd ed.). Bangkok: SE-ED Ucation. [in Thai]
- The Office of the Education Council. (2019). *National Educational Standards 2018*. Bangkok: 21st Century. [in Thai]
- Wiboonsri, Y. R. (2011). *Measurement and Test Design for Achievement* (10th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

Name and Surname: Charoon Chalermtong

Highest Education: Doctor of Technical Education (Curriculum Research and Development), King Mongkut's University of Technology North Bangkok

University or Agency: Suan Dusit University

Field of Expertise: Educational Measurement and Evaluation: Research for Learning Development

Name and Surname: Sittiporn Iamsen

Highest Education: Doctor of Curriculum and Instruction with Specialization in TESOL, New Mexico State University, USA.

University or Agency: Suan Dusit University

Field of Expertise: Curriculum Design & Development: Teaching Pedagogy, English Language Teaching, and Classroom Management